

Strängnäs kommun
msn@strangnas.se

Översiktsplan för Strängnäs kommun 2040

Er beteckning MSN/2021:65, handlingar inkomna till Länsstyrelsen 2023-12-19.

Strängnäs kommun har i enlighet med 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL) översänt ett förslag till översiktsplan (ÖP) till Länsstyrelsen för granskning.

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § PBL. Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 20 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda

myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut, Svenska kraftnät, Trafikverket, Post- och telestyrelsen. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Allmänt

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplaneförslaget ger till stor del god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen har en bra och överblickbar struktur som till stor del är uppbyggd enligt Boverkets förslag till standardiserad översiktsplanemodell, vilket i framtiden kommer underlätta användningen i ett regionalt perspektiv.

Det är positivt att planförslaget både redovisas som en webbversion och som PDF-dokument, vilket ökar tillgängligheten för de som har mindre datorvana eller saknar tillgång till dator.

Relationen mellan planförslaget och äldre fördjupningar av översiktsplanen

Kommunens utgångspunkt i översynen av översiktsplaneringen har varit att närmast ograverat lyfta in de geografiska fördjupningarna av översiktsplanen (FÖP) som gjorts över åren (den äldsta antogs 2009). Länsstyrelsen är medveten om kommunens motiv till detta och noterar att kommunen ser detta som en övergångslösning. Länsstyrelsen konstaterade i samrådet att metodiken innebär att översiktsplanen därigenom kan bli oöverskådlig och svårtolkad vid detaljplaneläggning, lovgivning och annan prövning där planen ska vara vägledande.

Som svar på Länsstyrelsens synpunkter har kommunen infört ett övergripande ställningstagande som lyfter att ställningstaganden och riktlinjer i Översiktsplanen (ÖP2040) är rådande för all planering och behöver uppfyllas för att utpekade FÖP-utvecklingsområden ska kunna prövas positivt. FÖP:arna ska under övergångsperioden primärt användas utifrån dess mark- och vattenanvändningskarta med utpekade utvecklingsområden och dess beskrivningar. Allmänna intressen, ställningstaganden och övrig vägledning i översiktsplanen blir därmed vägledande där FÖP främst används för att se vilken utveckling som föreslås inom respektive utvecklingsområde. Vidare anger kommunen att Länsstyrelsens tidigare yttranden i FÖP-skedena kommer lyftas upp som viktiga aspekter att beakta.

Länsstyrelsen gör bedömningen att tidigare lämnade granskningsyttranden till antagna FÖP:ar i stort är fortsatt relevanta. Länsstyrelsen har i bedömningen av planförslaget även särskilt kommenterat aktualiteten i några tidigare lämnade granskningsyttranden.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen 3 kap. MB

Totalförsvaret (3 kap. 9 § MB)

Försvarmaktens påpekar i sitt yttrande att påverkansområdet för buller eller annan risk och område med särskilt behov av hinderfrihet tillhörande Härads skjutfält inte är korrekt redovisat på kartan för mark- och vattenanvändning i granskningsförslaget (sidan 77 i PDF-versionen). Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen justerar kartan enligt Försvarmaktens synpunkter inför antagande alternativt att en hänvisning görs till kartan på sidan 236.

Länsstyrelsen påpekar att kommunen i efterföljande planering bör ta hänsyn till de övriga synpunkter som tas upp i Försvarmaktens yttrande rörande kommunens utvecklingsområden för verksamheter, bostäder med mera, som kan komma att beröra totalförsvarets riksintressen.

Naturvård (3 kap. 6 § MB) och friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter kring behov av utredning av risker för påverkan på riksintresse för naturvården respektive friluftslivet som framgår av Länsstyrelsens tidigare granskningsyttranden till antagna fördjupningar av översiktsplanen kvarstår.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresseområdet Sundby sjukhusområde

Länsstyrelsen noterar och ser positivt på att kommunen har en ambition om att inom kommande år ta fram en detaljplan som kommer omfatta och skydda bebyggelsen inom riksintresset. Länsstyrelsen inväntar processen för nämnda detaljplan. Till dess gäller förordnandet enligt 11 kap. 12 § PBL.

Riksintresseområdena Åkers styckebruk, Överselö – Tynnelsö, Gripsholm – Mariefred

Kommunen har pekat ut flera utvecklingsområden som berör ovanstående riksintressen för kulturmiljövården. Länsstyrelsen ser att utvecklingen sannolikt kommer innebära en påverkan på riksintressena, men översiktsplanen redogör inte närmare för hur dessa ska tillgodoses vid den specifika utvecklingen inom respektive område. Av samrådsredogörelsen framgår att stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet i kombination med målsättningarna i Länsstyrelsens kunskapsunderlag för respektive riksintresse ger stöd att hantera detta. Länsstyrelsens instämmer i detta i sak, och programmet omfattar till stor del – men inte helt – de utvecklingsområden som pekas ut i översiktsplaneförslaget. Exempelvis finns det på mark- och vattenanvändningskartan utvecklingsområden för bostäder samt utredningsområde för verksamheter inom och i direkt anslutning till riksintresseanspråket Åkers styckebruk, som inte omfattas av stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet. Detsamma gäller för utvecklingsområden för bostäder i utkanten av Stallarholmen (på bägge sidor Stallarholmsfjärden), vilket kan påverka riksintresseanspråket Överselö – Tynnelsö, samt utvecklingsområden för bostäder och ett utredningsområde för verksamheter strax utanför Mariefred. Länsstyrelsens ställningstagande får därför anstå till eventuell efterföljande prövning.

Riksintresseområdena Barva – Lindholm – Söderby, Fogdöns centrala del, Kingar – Valla

För ovanstående riksintresseområden för kulturmiljövården inom kommunen finns inte planerad utveckling redovisad i förslaget till översiktsplan. Inte desto mindre anser Länsstyrelsen att översiktsplanen bör redovisa hur även riksintresseområden utan omvandlingstryck ska tillgodoses. Till exempel kan tillstånd och dispenser i dessa områden riskera att orsaka otillåten skada genom kumulativa effekter. I stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet finns vissa riktlinjer som omfattar dessa riksintresseområden, men dessa redovisas i programmet inte per geografiskt område utan per "karaktärsområde", exempelvis "herrgårdar", vilket riskerar att minska programmets användbarhet i framtida lov- och planeringsprocesser. Länsstyrelsens ställningstagande får därför anstå till eventuell efterföljande prövning.

Länsstyrelsen anser i övrigt att det är ett mycket gediget stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram som är bilagt huvudhandlingen. Programmet utgör ett planeringsunderlag som inte är en formell del av översiktsplanen. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen antar programmet i samband med översiktsplanen. Detta

för att översiktsplanens ställningstaganden ska få den avsedda vägledande funktionen gällande hur riksintressena ska tillgodoses.

Energidistribution (3 kap. 8§ MB)

I sitt yttrande framför Svenska kraftnät synpunkter avseende justering av ett utvecklingsområde vid Åkers styckebruk respektive ett utredningsområde för verksamheter vid Ärja. Områdena är belägna direkt anslutning till transmissionsnätet 400 kV. Dessa synpunkter behöver tas hänsyn till i efterföljande planering.

Av Svenska kraftnäts respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) yttranden bekräftas vad som redovisas i översiktsplanen att utredning pågår kring att utpeka transmissionsnätet 400 kV även som riksintresse för totalförsvarets civila del, enligt 3 kap 9§ MB.

Riksintressen 4 kap. MB

Natura 2000

I samrådet tog Länsstyrelsen under denna rubrik upp avsaknad av underlag som beskriver den sammanhängande gröna infrastrukturen och ekologiska samband på kommunal nivå vilket medför att det är svårt att göra en bedömning av hur planförslaget påverkar de gröna sambanden inom kommunen. Länsstyrelsen konstaterar att översiktsplanen som redovisats i samrådsredogörelsen har kompletterats med kartor och ett övergripande resonemang i dessa frågor, men att en hänvisning även görs till kvarstående arbete för att uppdatera kommunens grönplaner.

Länsstyrelsen bedömer att kommunens strategiska ställningstaganden är översiktligt formulerat och inte ger tillräcklig vägledning för efterföljande planering och lovgivning. Den kumulativa effekten av planerad mark- och vattenanvändning på spridningssambanden behöver klarläggas i förhållande till hur översiktsplanen påverkar bevarandestatusen för de värden som skyddas inom Natura 2000-områden. Det behöver även klarläggas hur identifierade förbindelser och spridningsvägar mellan och från Natura 2000-områdena kan tryggas. Länsstyrelsen ser att föreslagen samhällsutveckling invid Natura 2000-områdena Lindön (Härad) samt Gorsingelund och Skolmästarhagen (Strängnäs) är exempel på områden där behovet av fördjupade analyser inför fortsatt planeringen och lovgivning är särskilt stort.

Länsstyrelsens slutliga bedömning av redovisade utvecklingsområden som kan påverka Natura 2000-områden får mot denna bakgrund anstå till efterföljande prövning.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten

Länsstyrelsen bedömer att det som övergripande föreslås i översiktsplanen medverkar till att MKN för ytvatten enligt 5 kap. MB följs. För MKN grundvatten har kommunen efter samrådet kompletterat med planen med övergripande riktlinjer och ställningstaganden samt hänvisning till innehållet i av kommunen antagen vattentjänstplan respektive till kommunens vattenplan. Länsstyrelsen noterar i sammanhanget att kommunens vattentjänstplan, som antogs 2023, saknar en för översiktsplanen understödande redovisning av hur berörda grundvattenförekomster kan komma att påverkas och vilka åtgärder som ska vidtas för att åtgärda detta. Kommunens vattenplan har såvitt Länsstyrelsen kan se ännu inte antagits.

Länsstyrelsens närmare ställningstaganden till om enskilda utvecklingsområden medverkar till att MKN för yt- respektive grundvatten följs får av praktiska skäl anstå till efterföljande prövning.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden)

Strängnäs kommun har inte pekat ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i översiktsplanen.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer, utifrån den förtydligande beskrivning av pågående samarbeten med andra kommuner i olika frågor som görs i samrådsredogörelsen, att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen efter de kompletteringar som gjorts efter samrådet bland annat bidrar till att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter rörande människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion som

framgår av Länsstyrelsens tidigare granskningsyttranden till antagna fördjupningar av översiktsplanen kvarstår.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter gällande övriga allmänna intressen

Jord- och skogsbruk 3 kap. 4§ MB

Av planförslaget framgår det att kommunen hänskjuter frågan om lokaliseringsprövning för intrång i jordbruksmark för enskilda utvecklingsområden till efterföljande planering. Av samrådsredogörelsen framgår att kommunen bedömer att tidigare antagna fördjupningar av översiktsplanen (FÖP) är fortsatt gällande, men att översiktsplanens vägledning skapar ett omfattande ramverk som efterföljande planering måste följa. Länsstyrelsen välkomnar i sammanhanget de förtydliganden och kompletteringar som gjorts av planen efter samrådet.

Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter rörande intrång i jord- och skogsbruk som framgår av Länsstyrelsens tidigare granskningsyttranden till antagna fördjupningar av översiktsplanen kvarstår.

Strandskydd 7 kap. MB

Länsstyrelsen har i detta skede inte gjort någon bedömning av förutsättningarna för upphävande av strandskydd för att möjliggöra föreslagna utvecklingsområden, detta får anstå till efterföljande prövning.

Länsstyrelsen bedömer att de synpunkter rörande strandskyddsintrång som framgår av Länsstyrelsens tidigare granskningsyttranden till antagna fördjupningar av översiktsplanen kvarstår.

Redaktionella synpunkter

I Svenska kraftnäts yttrande framförs önskemål om redaktionella förändringar bland annat avseende redovisning av transmissionsnätets anläggningar i mark- och vattenanvändningskartan.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 40 00 eller via e-post sodermanland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 9285-2023 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

I handläggningen har samråd skett med Agneta Scharp och Lisa Wikström af Edholm (kulturmiljö), Sophia Sandås (vattenverksamhet), Irene Karlsson Elfgren, Olof Engle och Irene Karlsson Elfgren (vattenförvaltning), Johanna Bird (vattenskydd), Camilla Andersson och Kristin Larsson (naturskydd), Lina Wu (förorenade områden) samt Malin Almquist (landsbygd).

Beslutet har fattats av chefen för samhällsbyggnadsavdelningen Anna-Karin Lindblad Wieslander med planhandläggare Rune van den Brink som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt Christina Gustavsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilaga

Yttranden från andra statliga myndigheter för kännedom

Kopia till

Statliga myndigheter som yttrat sig i ärendet
Region Sörmland